६. खारेजीः– मूल ऐनको दफा ३१ को उप–दफा (६) खारेज गरिएको छ ।

इतिसम्बत २०१९ साल गते रोज शुभम् --- ---

लालमोहर सदर मितिः– २०१९।१२।३०।६.

आज्ञाले,
विनोदप्रसाद धिताल,
श्री ५ को सरकारको सह-सचिव,
कानून तथा न्याय मन्त्रालय ।

श्री ५ को सरकार

कानून तथा न्याय मन्त्रालय

श्री ५ महाराजाधिराजबाट बनाइबक्सेको तल लेखिए बमोजिमको ऐन सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशित गरिएको छ ।

२०१९ सालको ऐन नं. ५३

स्वस्तिश्री गिरिराजचक्रचूडामणि नरनारायणेत्यादि विविध विरुदावली विराजमान मानोन्नत महेन्द्रमाला ओजस्विराजन्य अति तेजस्वी त्रिभुवन प्रजातन्त्रश्रीपद अति कीर्तिमय नेपालश्रीपद प्रोज्ज्वल नेपालतारा ॐ रामपट्ट अतुलज्योतिर्मय त्रिशक्तिपट्ट अतिप्रबल गोरखा-दक्षिणबाहु महाधिपति अतिरथी परम सेनाधिपति श्री श्री श्री श्री श्रीमन्महाराजाधिराज महेन्द्र वीर विक्रम शाहदेव देवानाम् सदा समरविजयिनाम् ।

टेलिकम्यूनिकेशन सम्बन्धी व्यवस्था गर्न बनेको ऐन

प्रस्तावनाः– नेपाल अधिराज्यकालागि टेलिकम्यूनिकेशन सम्बन्धी एक छुट्टै ऐनको व्यवस्था गर्नु वाञ्छनीय भएकोले,

श्री ५ महाराजाधिराज महेन्द्र वीर विक्रम शाहदेवबाट नेपालको संविधानको धारा ९३ अनुसार यो ऐन बनाइबक्सेको छ ।

परिच्छेद–१

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम, विस्तार र प्रारम्भः– (१) यो ऐनको नाम "टेलिकम्यूनिकेशन ऐन, २०१९" रहेको छ ।

(२) यो ऐन नेपाल अधिराज्यभर लागू हुनेछ र जहांसुकै रहे बसेको भए तापनि नेपाल अधिराज्यका सबै नागरिकलाई समेत लागू हुनेछ ।

(३) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

२. परिभाषाः– विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा–

(क) " टेलिग्राफ " भन्नाले विद्युतीय (इलेक्ट्रिक) ग्यालमानिक वा चुम्बकीय (म्याग्नेटिक) टेलिग्राफका साथै टेलिग्राफिक, टेलिफोनिक र त्यस्तै किसिमका अरू विद्युतीय, ग्यालमानिक वा चुम्बकीय यन्त्रद्वारा सञ्चार गरिने काम र साधनहरू सम्झनुपर्छ र यो शब्दले तार वा बेतारद्वारा गरिने सञ्चार व्यवस्थाका साधन र कामलाई समेत जनाउंछ,

(ख) "टेलिग्राफ अफिसर" भन्नाले श्री ५ को सरकारको संरक्षण वा यस ऐन अन्तर्गत लाइसेन्स प्राप्त गरेको कुनै व्यक्तिले टेलिग्राफको संरक्षण, देखरेख अथवा चालू गराइराख्नाको निमित्त स्थायी वा अस्थायी रूपले काममा लगाएको व्यक्ति सम्झनुपर्छ,

(ग) "खबर" भन्नाले टेलिग्राफद्वारा गरिने कुनै पनि सञ्चार अथवा टेलिग्राफ अफिसरलाई टेलिग्राफद्वारा पठाउन वा बांड्न दिएको खबर सम्झनुपर्छ,

(घ) "टेलिग्राफ लाइन" भन्नाले टेलिग्राफका लागि प्रयोग गरिने एक अथवा बढी तार वा तत्सम्बन्धी उपकरणहरूलाई समेत सम्झनुपर्छ ।

(ङ) "लट्ठा" भन्नाले टेलिग्राफ लाइन झुण्डचाउने अथवा संभाल्ने लट्ठा, पोल, स्टाण्डर्ड स्टे, स्ट्रट वा भूमिमाथि प्रयोग गरिने तत्सम्बन्धी अरू उपकरणलाई समेत सम्झनुपर्छ,

(च) "चीफ इन्जिनियर" भन्नाले श्री ५ को सरकारको टेलिकम्यूनिकेशन्स विभागको चीफ इन्जिनियर वा यस ऐन अन्तर्गत जम्मै अथवा कुनै काम सम्पन्न गराउन निजबाट अख्तियार पाएका अफिसरलाई सम्झनुपर्छ,

(छ) "स्थानीय अधिकारी" भन्नाले कुनै नगर पञ्चायत, जिल्ला पञ्चायत वा कुनै स्थानीय कोषको नियन्त्रण वा देखरेख गर्न कुनै कानून बमोजिम श्री ५ को सरकारबाट खटाइएको अधिकारी सम्झनुपर्छ ।

परिच्छेद–२

श्री ५ को सरकारका हक र विशेषाधिकारहरू

३. टेलिग्राफ सम्बन्धी विशेषाधिकार र लाइसेन्स दिने हकः– श्री ५ को सरकारको टेलिग्राफ सम्बन्धी देहायमा लेखिए बमोजिमको विशेषाधिकार र लाइसेन्स दिने हक हुनेछः–

(१) नेपाल अधिराज्यभित्र टेलिग्राफ जडान गर्ने, रेखदेख गर्ने र चलाउने सम्पूर्ण अधिकार श्री ५ को सरकारमा रहनेछ ।

तर यस ऐन अन्तर्गत बनेका नियमहरूलाई नेपाल गजेटमा प्रकाशित गरी श्री ५ को सरकारले उचित सम्झेका शर्त र बन्देज राखी कुनै पनि व्यक्तिलाई टेलिग्राफ जडान, रेखदेख वा चलाउनलाई स्वीकृति दिन सक्नेछः–

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(क) नेपाल अधिराज्यभित्र र नेपाल अधिराज्यको आकाशमा वायुयानसित बेतारको टेलिग्राफको सञ्चार,

(ख) नेपाल अधिराज्यभित्र बेतारको टेलिग्राफ बाहेक अन्य किसिमको टेलिग्राफ ।

(२) श्री ५ को सरकारले अवस्था र परिस्थिति अनुसार ठीक ठहराएको रकम र त्यसको भुक्तानी प्रणाली निर्धारित गरी कुनै पनि व्यक्तिलाई नेपाल अधिराज्यको कुनै भागमा टेलिग्राफ जडान गर्ने, देखरेख गर्ने वा चलाउनको लागि लाइसेन्स दिन सक्नेछ ।

(३) उप–दफा (१) र (२) मा लेखिएका अधिकारहरू मध्ये कुनै अथवा जम्मै श्री ५ को सरकारले चीफ इञ्जिनियरलाई दिन सक्नेछ र चीफ इञ्जिनियरले यसरी पाएको अधिकारको उपयोग श्री ५ को सरकारले ठीक ठहराएको शर्त र बन्देज बमोजिम गर्नुपर्छ ।

४. लाइसेन्स प्राप्त टेलिग्राफलाई हस्तान्तर गर्ने र खबरको आदान प्रदान रोक्ने श्री ५ को सरकारको अधिकारः– (१) जनसंकट कालीन अवस्थामा अथवा जनसुरक्षाको लागि श्री ५ को सरकारले अथवा श्री ५ को सरकारबाट यस सम्बन्धमा विशेष अधिकार प्राप्त अधिकारीले देहायको काम गर्न सक्नेछः–

(क) यस ऐन अन्तर्गत कुनै पनि व्यक्तिले लाइसेन्स प्राप्त गरी जडान गरेको, रेखदेख गरेको वा चलाइराखेको टेलिग्राफलाई अस्थायी तवरमा श्री ५ को सरकारलाई हस्तान्तर गर्ने,

(ख) कुनै खास किसिमको विषय, व्यक्ति वा समुदायसित सम्बन्धी ट्रान्समिशनको लागि ल्याइएका वा टेलिग्राफद्वारा ट्रान्समिट वा प्राप्त गरिएको खबर रोक्न आदेश दिने वा श्री ५ को सरकार वा श्री ५ को सरकारले खटाएका अफिसरलाई बुझाउने ।

(२) जनसंकट कालीन अवस्थाको अस्तित्वबारे अथवा उप–दफा (१) अन्तर्गत जनसुरक्षाको लागि उठाइएको कुनै कदमबारे कुनै किसिमको प्रश्न उठेमा श्री ५ को सरकारको निर्णय अन्तिम हुनेछ ।

५. रेल्वे भूमिमा टेलिग्राफ जडान गर्ने श्री ५ को सरकारको अधिकारः– श्री ५ को सरकारले चाहेमा कुनै पनि रेल्वेले रेल्वे भूमिमा टेलिग्राफ जडान गर्न, रेखदेख गर्न र सञ्चालन गर्न दिनुपर्छ र टेलिग्राफ सम्बन्धी कार्यलाई चाहिने सबै सुविधा पुऱ्याउनु पर्छ ।

६. लाइसेन्स रद्द हुनेः– श्री ५ को सरकारले दफा ३ को उप–दफा (२) अन्तर्गत दिइएको लाइसेन्स यो ऐन, वा यो ऐन अन्तर्गत बनेको नियम वा पालन गर्नुपर्ने शर्तको बर्खिलाप गरेमा रद्द गर्न सकिनेछ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

७. हानि नोक्सानीमा जवाफदेही नहुने:– खबर बांड्दा अथवा खबरको आदान प्रदानमा कुनै टेलिग्राफ अफिसरले आफ्नो कर्तव्य पालन नगरेको कारणले कुनै व्यक्तिलाई कुनै किसिमको हानि नोक्सानी हुन गएमा श्री ५ को सरकारको जवाफदेही हुनेछैन । कुनै कर्मचारीको लापरबाही, द्वेष अथवा धोखा दिने नियतले बाहेक अन्य कारणले गर्दा भएको हानि नोक्सानीको जवाफदेही कुनै पनि कर्मचारी हुनेछैन ।

परिच्छेद–३

टेलिग्राफ लाइन र लट्ठा जडान गर्ने अधिकार

८. टेलिग्राफ लाइन जडान गर्ने र रेखदेख गर्ने:– चीफ इञ्जिनियरले कुनै पनि सम्पत्तिमा जडान गरिएका लट्ठा मुनि, माथि, संगसंगै र एक लट्ठाबाट अर्को लट्ठासम्म लाइन जडान गर्ने र देखरेख गर्न सक्नेछ:–

तर–

(क) चीफ इञ्जिनियरले यस ऐनले दिएको अधिकारको प्रयोग श्री ५ को सरकारले जडान गरिने वा गरिएको अथवा देखरेख गरिने वा गरिएको टेलिग्राफमा बाहेक अन्त कतै गर्नेछैन ।

(ख) चीफ इञ्जिनयरले टेलिग्राफ लाइन अथवा लट्ठा राखेको ठाउं मुनि, माथि लट्ठा संगसंगै अथवा एक लट्ठाबाट अर्को लट्ठाको भूमिमा श्री ५ को सरकारको प्रयोग कर्ताको हैसियतको बाहेक अन्य कुनै किसिमको अधिकार प्रयोग गर्नेछैन ।

(ग) चीफ इञ्जिनियरले यस दफा अन्तर्गत पाएको अधिकारको प्रयोग कुनै स्थानीय अधिकारीको स्वामित्व, नियन्त्रण अथवा रेखदेखमा रहेको सम्पत्तिमा सम्बन्धित स्थानीय अधिकारीको स्वीकृति बेगर गर्नेछैन ।

(घ) चीफ इञ्जिनियरले यस दफा अन्तर्गत पाएको अधिकार प्रयोग गर्दा सकेसम्म नोक्सान नहुनेगरी गर्नेछ र खण्ड (ग) मा उल्लेख गरिएको सम्पत्ति बाहेक अन्य सम्पत्तिमा सो अधिकारको प्रयोग गर्दा कुनै हानि नोक्सानी हुन गयो भने सो सम्पत्तिसंग सम्बन्ध भएको व्यक्तिहरूले क्षतिपूर्ति पाउन सक्नेछ ।

९. टेलिग्राफ लाइन जांच्न, मरमत गर्न वा एक ठाउंबाट अर्को ठाउंमा सार्न कसैको सम्पत्तिमा प्रवेश गर्ने अधिकार:– चीफ इञ्जिनियरले टेलिग्राफ लाइन वा लट्ठा जांच्न मरमत गर्न वा कुनै समयमा पनि टेलिग्राफलाइन अथवा लट्ठा भएको ठाउं मुनि, माथि अथवा लट्ठा संगसंगैको ठाउंमा प्रवेश गर्न सक्नेछ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

परिच्छेद-४

स्थानीय अधिकारीका नियन्त्रण, रेखदेख अथवा अधिकारमा रहेको सम्पत्ति

१०. स्थानीय अधिकारीले शर्त राखी अनुमति दिने:– चीफ इञ्जिनियरले आफ्नो अधिकार प्रयोग गर्दा स्थानीय अधिकारीलाई पर्ने खर्च बापत अथवा समय वा कामका तरीका तोक्न बापत अथवा चीफ इञ्जिनियरले गर्ने काम सम्बन्धी अन्य कुरा बापत स्थानीय अधिकारीले दफा ८ को खण्ड (ग) अन्तर्गत स्वीकृति दिंदा आफूले जायज ठहराएको शर्त बमोजिम अनुमति दिन सक्नेछ ।

११. टेलिग्राफ लाइन वा लट्ठा झिक्न वा सार्न लगाउने अधिकार:– चीफ इञ्जिनियरले स्थानीय अधिकारीका अधिकार, नियन्त्रण अथवा सञ्चालनमा रहेको सम्पत्ति माथि, तल, संगसंगै राखिसकेको टेलिग्राफ लाइन अथवा लट्ठा झिक्न वा सार्न स्थानीय अधिकारीले आवश्यक ठहराएमा चीफ इञ्जिनियरद्वारा सो लट्ठा वा लाइन झिक्न अथवा सार्न लगाउन सक्नेछ ।

१२. ग्यास वा पानीका पाइप अथवा ढल सार्ने अधिकार:– यस ऐन अन्तर्गत पाएको अधिकारको प्रयोग गर्नलाई चीफ इञ्जिनियरले स्थानीय अधिकारीका अधिकार, नियन्त्रण अथवा सञ्चालनमा रहेको सम्पत्तिभित्र पर्ने पानी अथवा ग्यास पाइप (मूल पाइप बाहेक) वा ढल (मूल ढल बाहेक) का माटो स्थानान्तरण गर्न लगाउन सक्नेछ ।

तर–

(क) चीफ इञ्जिनियरले यस किसिमका पाइप अथवा ढलको स्थानान्तरण गराउन चाहेमा निजले स्थानीय अधिकारीलाई उचित समयको म्याद दिई आफूले सो कार्य प्रारम्भ गराउने समय तोकी सूचना गर्नुपर्नेछ र यदि सो पाइप अथवा ढल स्थानीय अधिकारीको नियन्त्रणमा छैन भन यस्तो सूचना सम्बन्धित व्यक्तिलाई दिनुपर्छ,

(ख) खण्ड (क) बमोजिम सूचना पाएका व्यक्ति अथवा स्थानीय अधिकारीले कामको निरीक्षण गर्नलाई आफ्नो मानिस खटाउन सक्नेछ र यसरी खटाइएको मानिसलाई चीफ इञ्जिनियरले सन्तोष हुने किसिमले काम गर्ने गराउने छ ।

१३. चीफ इञ्जिनियर र स्थानीय अधिकारीका बीच झगडा उत्पन्न भएमा:– (१) स्थानीय अधिकारीले दफा ८ को खण्ड (ग) बमोजिम अनुमति प्रदान गर्न अस्वीकार गर्नाले वा दफा १० अन्तर्गत कुनै शर्त तोक्नाले वा चीफ इञ्जिनियरलाई स्थानीय अधिकारीले दफा ११ अन्तर्गत तोकेको कुनै काम छुटाउनाले वा यस ऐन अन्तर्गत दिइएका विभिन्न अधिकार प्रयोग गर्नाले स्थानीय अधिकारी र चीफ इञ्जिनियरको बीच कुनै झै झगडा

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

उत्पन्न भएमा सो कुरा चीफ इञ्जिनियरले श्री ५ को सरकारमा जाहेर गर्नपर्दछ र श्री ५ को सरकारबाट त्यसको लागि मुकरर भएको अधिकारीबाट निर्णय गरिनेछ ।

(२) उप–दफा (१) बमोजिम मुकरर भएको अधिकारीको निर्णय विरुद्ध श्री ५ को सरकारमा अपील लाग्न सक्नेछ र सो विषय श्री ५ को सरकारको निर्णय अन्तिम हुनेछ ।

परिच्छेद–५

स्थानीय अधिकारीको सम्पत्ति बाहेक अन्य सम्पत्ति

१४. स्थानीय अधिकारीको सम्पत्ति बाहेक अन्य सम्पत्तिमा अधिकार प्रयोग गर्दा क्षतिपूर्ति बारेको झै झगडाः– (१) दफा ८ को अधिकारको प्रयोग सोही दफाको खण्ड (घ) मा उल्लेख भएको सम्पत्तिमा गर्दा कुनै किसिमको बाधा अथवा रुकावट उत्पन्न भएमा सम्बन्धित बडाहाकिम वा मेजिष्ट्रेटले आफ्नो स्वविवेकमा चीफ इञ्जिनियरले सो अधिकारको प्रयोग गर्न पाउने गरी आदेश दिन सक्नेछ ।

(२) उप–दफा (१) बमोजिम आदेश भैसकेपछि पनि यदि कुनै व्यक्तिले चीफ इञ्जिनियरका अधिकारको प्रयोगमा बाधा विरोध गरेमा वा कुनै व्यक्तिको सम्पत्तिमा निजले कुनै अधिकारको प्रयोग गर्दा सो व्यक्तिले सो अधिकारीलाई चाहिने सुविधा नदिएमा सो व्यक्तिले अपराध गरेको ठहरिनेछ ।

(३) दफा ८ को खण्ड (घ) बमोजिम पाउन सक्ने क्षतिपूर्तिको रकमको अंकको औचित्य बारे कुनै झै झगडा उत्पन्न भएमा चीफ इञ्जिनियरले सो कुराको निर्णय गर्न सक्नेछ र सो निर्णयमा चित्त नबुझ्ने व्यक्तिले सम्बन्धित बडाहाकिम वा मेजिष्ट्रेटकहां सो निर्णय भएको ७ दिनभित्र उजूर गर्न सक्नेछ ।

(४) क्षतिपूर्ति रकम पाउने हक्दार अथवा हक्दारहरूले पाउने क्षतिपूर्ति रकमको अंकबारे कुनै झै झगडा उत्पन्न भएमा चीफ इञ्जिनियरले आफूले उचित ठहराएको अथवा उप–दफा (३) अन्तर्गत उचित ठहराएका रकम सम्बन्धित जिल्ला अदालतमा जम्मा गर्नेछ र जिल्ला अदातलले सो रकममा दावी गर्ने व्यक्तिहरूको हकको औचित्य ठहराई उचित अंशमा सो रकमको बांडफांट सम्बन्धित व्यक्तिहरूमा गरिदिनेछ ।

(५) जिल्ला अदातलले उप–दफा (४) अन्तर्गत गरेको निर्णय अन्तिम हुनेछ ।

तर, चीफ इञ्जिनियरबाट क्षतिपूर्तिको रकम पाउने व्यक्तिबाट जम्मै अथवा आंशिक रकम पाउने कुनै व्यक्तिको कानूनी हकमाथि यस उप–दफाले कुनै प्रभाव पार्नेछैन ।

१५. स्थानीय अधिकारीको सम्पत्ति बाहेक अन्य सम्पत्तिबाट टेलिग्राफ लाइन वा लट्ठा झिक्ने वा सार्नेः– (१) यदि स्थानीय अधिकारी बाहेक अन्य कुनै व्यक्तिको स्वामित्व, नियन्त्रण अथवा रेखदेखमा रहेको सम्पत्तिमाथि, मुनि, अथवा संगसंगै चीफ इञ्जिनियरले यस ऐन अन्तर्गत टेलिग्राफ लाइन अथवा लट्ठा जडान गरेको छ र सम्बन्धित

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

व्यक्तिले सो सम्पत्तिको उपयोग गर्दा लट्ठाका लाइन वा अन्य कुनै उप–करण झिक्न वा सार्न अथवा तल्लो तहमा राख्न अथवा त्यसको आकारमा परिवर्तन गराउन आवश्यक ठान्छ भने निजले चीफ इञ्जिनियरबाट सो गराउन सक्ने छ। तर दफा ८ को खण्ड (घ) बमोजिम निजले क्षतिपूर्ति पाइसकेको भए यस्तो काम गराउन चाहेमा सो काममा लाग्ने रकम अथवा क्षतिपूर्तिको रकमको आधा, जुन थोरै छ, कटाई बांकी पछि पाउने गरी चीफ इञ्जिनियरकहां अगावै जम्मा गर्नुपर्छ।

(२) उप–दफा (१) बमोजिम गरेको आग्रहलाई चीफ इञ्जिनियरले पूरा नगरेमा आग्रह गर्ने सो व्यक्तिले सम्बन्धित बडाहाकिम वा मेजिष्ट्रेटकहाँ टेलिग्राफ सार्न वा हटाउने आदेशका लागि निवेदन दिन सक्नेछ।

(३) उप–दफा (२) मा लेखिए बमोजिम निवेदन पर्न आएमा सम्बन्धित बडाहाकिम वा मेजिष्ट्रेटले आफ्नो स्वविवेकले यस्तो निवेदनलाई अस्वीकार गर्न अथवा शर्त वा शर्त बेगर टेलिग्राफ लाइन वा पोल सम्पत्तिको कुनै अर्को भागमा वा माथिल्लो अथवा तल्लो सतहमा सार्न वा त्यसको आकार बदल्ने आदेश दिन सक्ने छ र सो आदेश बमोजिम गर्नु सम्बन्धित अधिकारीको कर्तव्य हुनेछ।

परिच्छेद–६

सबै सम्पत्ति सम्बन्धी

१६. टेलिग्राफ सञ्चारमा बाधा पुऱ्याउने, रूख ढाल्नेः– (१) टेलिग्राफ लाइननिर भएको कुनै रूख वा बिरुवाले गर्दा टेलिग्राफ सञ्चारमा बाधा पर्न गएको छ अथवा बाधा पर्ने सम्भावना देखिएको छ भने सम्बन्धित बडाहाकिम वा मेजिष्ट्रेटले चीफ इञ्जिनियरको अनुरोधमा त्यस्ता रूख वा बिरुवा त्यस ठाउँबाट हटाउन आदेश दिन सक्ने छ।

(२) टेलिग्राफ लाइन जडान गर्नुभन्दा पहिलेदेखिनै भएको रूखलाई उप–दफा (१) बमोजिम हटाउँदा सम्बन्धित बडाहाकिम वा मेजिष्ट्रेटले हक दावी गर्ने व्यक्तिलाई आफूले मुनासिब सम्झेको रकम क्षतिपूर्तिको रूपमा दिन सक्ने छ।

१७. यो ऐन लागू हुनुभन्दा अघि जडान गरिएका टेलिग्राफ लाइन र लट्ठा बारेः– यो ऐन लागू हुनुभन्दा अघि कुनै पनि सम्पत्तिमा जडान गरिएका (कुनै पनि टेलिग्राफ लाइन वा लट्ठा) श्री ५ को सरकारको रेखदेख अथवा नियन्त्रणमा रहेको टेलिग्राफ लाइन वा लट्ठा यसै ऐन अन्तर्गत जडान गरिएको मानिने छ।

१८. कानूनले पाएको हकको प्रयोग गर्दा टेलिग्राफको हानि नोक्सानी हुने वा टेलिग्राफ सञ्चार रोकिन जाने सम्भावना हुंदा सम्बन्धित व्यक्तिले अगावै सूचना दिनुपर्नेः– (१) कुनै व्यक्तिले कुनै पनि सम्पत्तिमा कानूनले दिएको अख्तियारको प्रयोग गर्न खोज्दा यस ऐन अन्तर्गत राखिएको टेलिग्राफ लाइन वा लट्ठाको हानि नोक्सानी

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

हुने अथवा टेलिग्राफ सञ्चार रोकिन जाने सम्भावना देखिएमा निजले यस्तो कानूनी हक प्रयोग गर्नुभन्दा घटीमा १ महीना अगावै सो कुराको लिखित सूचना चीफ इञ्जिनियर अथवा सो अधिकारीबाट यस बारे अधिकार प्राप्त टेलिग्राफ अफिसरलाई दिनुपर्छ ।

(२) उप-दफा (१) को उल्लङ्घन गरी कुनै व्यक्तिले कुनै पनि सम्पत्तिको उपयोग गर्दा टेलिग्राफ सञ्चारमा बाधा पर्न गएमा अथवा बाधा पर्ने भएमा सम्बन्धित बडाहाकिम वा मेजिष्ट्रेटले चीफ इञ्जिनियरको अनुरोधमा सो व्यक्तिलाई सो सम्पत्तिको उपयोग गर्ने आदेश दिएको मितिबाट एक महीनासम्म गर्न नपाउने आदेश दिन सक्ने छ र सम्बन्धित बडाहाकिम वा मेजिष्ट्रेटले टेलिग्राफको हानि नोक्सानी नहुन दिन र टेलिग्राफको सञ्चारमा कुनै पनि बाधा नपुऱ्याउन दिन आफ्नो स्वविवेकले कारवाइ गर्न सक्ने छ ।

(३) व्यक्तिगत चोट पटकको खतरा अथवा अन्य व्यक्तिलाई त्यस्तै किसिमको अवश्यम्भावी खतराको परिस्थितिमा कुनै व्यक्तिले कुनै सम्पत्तिमा कानूनी हकको प्रयोग गर्दा निजले उप-दफा (१) बमोजिम गरेको संझिने छ ।

तर, निजले आफ्नो कानूनी हकको प्रयोग गर्दा परिस्थिति अनुसार यथासम्भव अगावै सूचना दिनुपर्छ । यस प्रकारको खतराको स्थितिको सामना गर्दा निजले अगावै सूचना दिन असम्भव भएमा निजले आफ्नो कानूनी हकको प्रयोग गरिसकेपछि तुरुन्तै सो कुराको सूचना चीफ इञ्जिनियर अथवा सो अधिकारीबाट अख्तियारी पाएका अफिसरलाई दिनुपर्छ ।

परिच्छेद-७

दण्ड सजाय

लाइसेन्स बेगर टेलिग्राफ जडान गरेमा चलाएमा, वा रेखदेख गरेमा हुने:-

(१) दफा ३ अथवा त्यस अन्तर्गत बनेका नियमहरूको बर्खिलाप कुनै व्यक्तिले नेपाल अधिराज्यभित्र टेलिग्राफ जडान गर्ने, चलाउने वा रेखदेख सम्बन्धी काम गरेमा निजलाई यदि यस्तो टेलिग्राफ वायरलेस टेलिग्राफ ठहरेमा एक वर्षसम्म कैद वा ने.रू. १०००। एक हजार जरिवाना वा दुवै सजाय हुनसक्ने छ ।

(२) कुनै पनि व्यक्तिले यस दफा अन्तर्गत वायरलेस टेलिग्राफ सम्बन्धी अभियोग गरेमा निजलाई जुनसुकै बखत गिरफ्तार गर्न सकिन्छ तर सो अपराधमा जमानत लाग्न सक्ने छ ।

(३) यो दफा अन्तर्गत अपराध गरेको व्यक्तिलाई सम्बन्धित अदालतले सजाय दिनुभन्दा अगावै सो अपराधसंग सम्बन्ध भएको टेलिग्राफको कुनै अंश वा जम्मैलाई श्री ५ को सरकारले जफत गर्न आदेश दिन सक्ने छ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

२०. लाइसेन्सको शर्त भङ्ग गरेमा हुनेः— दफा ३ अन्तर्गत लाइसेन्स प्राप्त व्यक्तिले लाइसेन्सको कुनै शर्त भङ्ग गरेमा निजलाई ने.रू. १०००। एक हजारसम्म जरिवाना हुनसक्ने छ र शर्त भङ्ग गरिराखेको प्रत्येक सप्ताहका लागि ने.रू. ५००। पांचसय जरिवाना हुन सक्ने छ।

२१. अधिकार प्राप्त नभएका टेलिग्राफ प्रयोग गरे बापत हुने सजायः— कुनै टेलिग्राफको जडान, नियन्त्रण र रेखदेख यस ऐन अनुसार भएको छैन भन्न कुरा थाहा छंदाछंदै वा थाहा हुने कारण छंदाछंदै कुनै व्यक्तिले यस्तो टेलिग्राफबाट खबर लिने वा दिने वा त्यस्तै किसिमको काम गरेमा वा त्यस्ता टेलिग्राफलाई खबर ट्रान्समिट गरेमा वा त्यसबाट आएको कुनै खबर स्वीकार गरेर लिएमा निजलाई ने.रू. ५०। पचाससम्म जरिवाना हुन सक्ने छ।

२२. रेल्वे भूमिमा टेलिग्राफ जडान गर्दा विरोध गरेमाः— कुनै रेल्वे अफिसरले दफा ५ मा उल्लेख भएका शर्तहरू पालन नगरेमा वा त्यसको लापरवाही गरेमा सो गरेको अवधिभरको प्रत्येक दिनको लागि श्री ५ को सरकारबाट निजलाई ने.रू. १०००। एक हजारसम्म जरिवाना हुन सक्ने छ।

२३. सिगनल रूममा अनाधिकार प्रवेश गरेमा वा टेलिग्राफ अफिसमा अतिक्रमण गरेमा वा बाधा पुऱ्याएमाः— देहायमा लेखिएका कुनै पनि काम गर्ने व्यक्तिलाई ने.रू. ५००। पाँच सयसम्म जरिवाना हुन सक्ने छः—

(क) अधिकारवाला व्यक्तिको अनुमति बेगर श्री ५ को सरकार अथवा यस ऐन अन्तर्गत लाइसेन्स प्राप्त व्यक्तिको टेलिग्राफ अफिसको सिगनल रूमभित्र प्रवेश गरेमा,

(ख) टेलिग्राफ अफिसको क्याम्पमा लगाएको प्रवेश गर्न मनाही गरिएको बारभित्र पसेमा,

(ग) टेलिग्राफ अफिसको अफिसर वा कर्मचारीले अनुरोध गर्दा गर्दै पनि सिगनल रूम वा क्याम्प बाहिर नगएमा,

(घ) जानी जानी टेलिग्राफ अफिसमा अफिसर वा कर्मचारीको काममा बाधा पुऱ्याएमा।

२४. खबरको व्यहोरा गैर कानूनी तरीकाबाट बुझ्न खोजेमाः— कुनै व्यक्तिले दफा २३ मा लेखिएका गैर कानूनी तरीकाबाट कुनै खबरको व्यहोरा बुझ्ने प्रयास गरेमा सोही दफामा उल्लिखित जरिवानाका अतिरिक्त १ वर्षसम्म कैदको सजाय पनि हुन सक्ने छ।

२५. जानी जानी टेलिग्राफका हानि नोक्सानी गर्ने वा गर्न खोजेमाः— कुनै व्यक्तिले जानी जानी देहायका कुनै पनि काम गरेमा निजलाई ३ वर्षसम्म कैद वा ने. रू. १०००। एक हजारसम्म जरिवाना वा दुवै सजाय हुन सक्ने छः—

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(क) खबरको ट्रान्समिशन वा डेलिभरीमा बाधा वा रुकावट पुऱ्याउन खोजेमा,

(ख) खबरलाई अन्तरावरुद्ध (इण्टरसेप्ट) गर्ने नियत गरेमा वा खबरको व्यहोरा बुझ्न खोजेमा

(ग) कुनै व्याट्री, मेशिन, टेलिग्राफ लाइन, लट्ठा वा टेलिग्राफ सम्बन्धी अरू कुनै चीजलाई चलाउने, दुरुपयोग गर्ने, सार्ने वा हानि नोक्सानी गर्ने काम गरेमा ।

२६. टेलिग्राफ लाइन वा लट्ठामा हानि नोक्सानी अथवा बाधा पुऱ्याए बापतः– दफा २५ मा उल्लेख नभएको कुनै पनि अवस्थामा यदि कुनै व्यक्तिले कुनै पनि सम्पत्तिको उपयोग गर्दा जानी जानी लापरवाहीले यस ऐन बमोजिम कुनै सम्पत्तिमा राखिएका टेलिग्राफ लाइन अथवा लट्ठाको हानि नोक्सानी गरेमा त्यसको मर्मत गर्दा लाग्ने खर्च निजले चीफ इञ्जिनियरलाई बुझाउनुपर्छ । यस किसिमको हानि नोक्सानीले गर्दा टेलिग्राफ सञ्चारमा बाधा पर्न गएमा सो व्यक्तिलाई ने.रू. १०००। एक हजारसम्म जरिवाना पनि हुन सक्ने छ ।

तर, दफा १८ को उप–दफा (१) बमोजिम काम गर्दा कुनै हानि नोक्सानी भएमा अथवा टेलिग्राफ सञ्चारमा कुनै किसिमको बाधा पर्न गएमा यो दफा लागू हुनेछैन ।

२७. टेलिग्राफ कर्मचारी वा अन्य कर्मचारीले खबर चोर्ने, गैर कानूनी तबरवाट खबर रोक्ने वा खबरको व्यहोरा बिगारे बापतः– टेलिग्राफ अफिस वा अफिसको रूममा प्रयोग गरिएको कुनै अफिससित सम्बन्ध भएको टेलिग्राफ अफिसर वा अरू कुनै व्यक्तिले देहायको कुनै काम गरेमा निजलाई ३ वर्षसम्म कैद वा ने.रू. १०००। एक हजार-सम्म जरिवाना वा दुवै सजाय हुन सक्ने छः–

(क) आफूले ट्रान्समिशन अथवा डेलिभरीका लागि पाएको खबर जानी जानी गायब गरेमा वा खबरको व्यहोरा बिगारेमा वा खबर रोकेर राखेमा,

(ख) श्री ५ को सरकारको आदेश अथवा सरकारबाट अख्तियारी पाएका अफिसरको आदेश बेगर टेलिग्राफ कर्मचारीले जानी जानी अथवा लापर-वाहीले खबर ट्रान्समिट नगरेमा वा खबर अन्तरावरुद्ध (इण्टरसेप्ट) गरेमा वा खबर पठाउन सुस्ती ढिलाई गरेमा वा कुनै खबरको जम्मै अथवा आंशिक व्यहोरा अख्तियारी प्राप्त नभएको कुनै व्यक्तिलाई बताएमा,

(ग) टेलिग्राफ सन्देशको अर्थ नचाहिने व्यक्तिलाई भनेमा ।

२८. टेलिग्राफ कर्मचारीले महसूल बेगर धोका गरी खबर पठाए बापतः– कुनै टेलिग्राफ कर्मचारीले तोकिएको महसूल बेगर श्री ५ को सरकार अथवा लाइसेन्स प्राप्त व्यक्ति-

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

सित धोका गरी टेलिग्राफद्वारा कुनै खबर पठाएमा निजलाई ३ वर्षसम्म कैद वा ने.रू. १०००। एक हजारसम्म जरिवाना वा दुवै सजाय हुन सक्ने छ।

२९. दुराचरणः— कुनै टेलिग्राफ अफिसर वा टेलिग्राफ अफिससित सम्बन्धित कुनै व्यक्तिले रवसी खांदा वा लापरवाही वा अन्य कुनै किसिमको दुराचरण गर्दा खबरको ट्रान्समिशन अथवा डेलिभरीमा बिलम्ब अथवा बाधा हुन गएमा निजलाई ३ महीनासम्म कैद वा ने.रू. १००। एक सयसम्म जरिवाना वा दुवै सजाय हुन सक्ने छ।

३०. जाली खबर पठाएमा हुनेः— कुनै व्यक्तिले जानी जानी जाली वा झुट्टा खबर पठाएमा वा पठाउन लगाएमा निजलाई ३ वर्षसम्म कैद वा ने.रू. १०००। एक हजारसम्म जरिवाना वा दुवै सजाय हुन सक्ने छ।

३१. गल्तीले बांडेको खबर रोके बापतः— कसैले पाउनुपर्ने खबर गल्तीले अन्य व्यक्तिलाइ बांडिएमा र त्यस व्यक्तिले जानी जानी त्यस खबरलाई रोक्ने, लुकाउने वा चोर्ने, काम गर्दा अथवा टेलिग्राफ अफिसरले सो खबर पाउनुपर्ने व्यक्तिलाई निजले बुझाई-दिनुभन्दा निजले सो मात्र अस्वीकार गरेमा निजलाई २ वर्ष कैद वा ने.रू. ५००। पांचसय जरिवाना वा दुवै सजाय हुन सक्ने छ।

३२. अपराध गर्ने प्रयत्न गरे बापतः— कुनै व्यक्तिले यस ऐन अन्तगत सजाय हुने अपराध गर्ने प्रयत्न गरेमा निजलाई सो अपराधको सम्बन्धम उल्लेख भए बमोजिमको सजाय हुन सक्ने छ।

परिच्छेद—८

विविध

३३. टेलिग्राफसित बराबर हुल हुज्जत भैरहेको ठाउँमा अतिरिक्त पुलिस खटाउने अधिकारः— (१) श्री ५ को सरकारको विचारमा कुनै ठाउँमा बराबर यस्तो कार्य हुन्छ जसले गर्दा टेलिग्राफलाई हानि नोवसानी भएको अथवा हुने सम्भावना छ भन्ने श्री ५ को सरकारलाई लागेमा त्यस्तो कार्य रोक्न सो ठाउँमा आवश्यक सम्झेको अवधिसम्म अतिरिक्त पुलिस खटाउन सक्ने छ।

(२) उप-दफा (१) बमोजिम खटिएका अतिरिक्त पुलिसका खच सो ठाउँका निवासीहरूले व्यहोर्नुपर्छ र श्री ५ को सरकारको आदेश बमोजिम सम्बन्धित बडा-हाकिम अथवा मेजिष्ट्रेटले व्यक्ति विशेषको आयस्ता विचार गरी सो खर्चको रकम तिनीहरूबाट असूल उपर गर्न सक्ने छ।

(३) उप-दफा (२) अन्तर्गतको रकम सम्बन्धित बडाहाकिम वा मेजिष्ट्रेटको आदेश बमोजिम सम्बन्धित व्यक्तिहरूको चल सम्पत्ति विक्री गरेर पनि असूल उपर गर्न सक्ने छ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(४) यस दफाका लागि श्री ५ को सरकारले लिखित आदेशद्वारा कुनै क्षेत्रको विस्तार तोक्न सक्ने छ ।

३४. नियम बनाउने अधिकारः– (१) यो ऐनको उद्देश्य कार्यान्वित गर्न श्री ५ को सरकारले आवश्यक नियमहरू बनाउन सक्ने छ ।

(२) उप–दफा (१) को सर्वसामान्यतामा कुनै प्रतिकल प्रभाव नपारी ती नियमहरूमा देहायको व्यवस्था गर्न सकिने छ ।

(क) खबर चलान गर्ने रेट र यस विषय अरू शर्त र बन्देज,

(ख) खबरको आदान-प्रदानमा अनुचित तवरले खबर लिने अथवा खबरको विषयलाई प्रकाशमा ल्याउन रोक्नलाई तदारूख गराउन,

(ग) टेलिग्राफ अफिसरका अधीन अथवा नियन्त्रणमा रहेको टेलिग्राफ अथवा अन्य लिखतहरू सुरक्षित राख्ने,

(घ) टेलिग्राफ अफिसरका नियन्त्रणमा रहेको टेलिग्राफ वा अन्य लिखत खोज्दा तिरिने फीस, र

(ङ) टेलिग्राफको प्रयोग गर्दाको फीस, क्षतिपूर्ति र जरिवाना ।

३५. संशोधन र खारेजीः– यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियमसंग बाझिने जति प्रचलित नेपाल कानून खारेज भएको वा अवस्थानुसार यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियमसंग मिल्ने गरी संशोधित भएको मानिने छ ।

इति सम्बत् २०१९ साल गते रोज शुभम्

लालमोहर सदर मितिः– २०१९।१२।३०।६.

आज्ञाले,
विनोदप्रसाद धिताल,
श्री ५ को सरकारको सह-सचिव,
कानून तथा न्याय मन्त्रालय ।

गोरखापत्र छापाखानामा मुद्रित ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

मुद्रण विभाग, सिंहदरबार

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।